

Kunta- ja aluehallinto-osasto

Kuntien rahoituksen ja tehtävien tasapainoa käsittelevän jaoston 1. kokous

Aika 13.1.2021 klo 13.32–15.35

Paikka Teams-kokous

Osallistajat

Puheenjohtaja:

Tanja Rantanen, finanssineuvos, valtiovarainministeriö/KAO

Jäsenet:

Anne-Marie Välikangas, finanssineuvos, valtiovarainministeriö/KAO, 1. varapuheenjohtaja

Ville Salonen, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö/KAO, 2. varapuheenjohtaja

Niko-Matti Ronikonmäki, johtava asiantuntija, liikenne- ja viestintäministeriö (poissa)

Timo Ertola, neuvotteleva virkamies, opetus- ja kulttuuriministeriö

Jussi Lind, erityisasiantuntija, sosiaali- ja terveysministeriö

Ville Heinonen, erityisasiantuntija, työ- ja elinkeinoministeriö

Tero Tyni, budjettineuvos, valtiovarainministeriö/BO

Assi Aalto, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö/KO

Jussi Lammassaari, erityisasiantuntija, valtiovarainministeriö/KAO

Merja Taipalus, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö/VO

Anna-Leena Seppälä, rakennusneuvos, ympäristöministeriö

Minna Punakallio, pääekonomisti, Suomen Kuntaliitto ry

Ilari Soosalu, johtaja, Suomen Kuntaliitto ry

Erkki Eerola, kunnanjohtaja, Vihdin kunta

Janne Tukiainen, professori, Turun yliopisto

Unna Heimberg, finanssiasiantuntija, valtiovarainministeriö/KAO, sihteeri

Linnea Mäkinen, suunnittelija, valtiovarainministeriö/KAO, sihteeri

Tekninen sihteeri:

Aija Karlsson, säädösvalmistelusihteeri, valtiovarainministeriö/KAO

Muut osallistajat:

Mervi Kuittinen, hallitusneuvos, valtiovarainministeriö/KAO

Vesa Lappalainen, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö/KAO

Pasi Leppänen, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö/KAO

1. Kokouksen avaus ja osanottajien toteaminen

Jaoston puheenjohtaja Tanja Rantanen avasi kokouksen ajassa 13.32, minkä jälkeen käytiin lyhyt esittäytymiskierros.

2. Hankkeen tavoitteet ja organisoituminen sekä jaoston työsuunnitelma ja toimintatavat

Puheenjohtaja esitteli hankkeen tavoitteet ja organisoitumisen, minkä lisäksi sovittiin jaoston työsuunnitelmasta ja työskentelytavoista sekä käytiin keskustelua jaoston jäsenten odotuksista työlle.

Nostoja jaoston työlle kohdistamista odotuksista käydystä keskustelusta:

- Nostettiin esille kysymys, kuinka paljon jaoston työskentelyn ohessa tehdään erilaisia selvityksiä, joista aihe-esimerkkinä kuntarakenteen vaikutus kuntien talouden tasapainoon
- Jaoston tulisi uskaltaa etsiä työskentelyssään riittävän rohkeita ratkaisuja ja kyetä kyseenalaistamaan olemassa olevaa. Esimerkiksi pohdittaessa mahdollisia rahoitukseen liittyviä muutoksia tulisi kuntien tasapäistämisen sijasta tunnustaa ja hyväksyä kuntien välinen eriytyminen. Sote on iso asia, ja skenaarioita erilaisista tulevaisuudennäkymistä tulisi tehdä. Herää myös kysymys, kuinka rohkeasti työssä uskalletaan tarkastella vos-järjestelmää.
- Mikäli jaosto laatii selvityksiä, lausuntoja tai ulostuloja, niiden tulisi perustua tutkittuun tietoon. Tulisi pohtia, ollaanko työssä kiinnostuneita kunnan itsensä vai sen asukkaiden hyvinvoinnista, mikä ajattelu vaikuttaa esimerkiksi siihen, minkälainen vos-järjestelmä on optimaalinen.
- Työssä tulisi tunnistaa myös ympäristönäkökulma, jolla on keskeinen vaikutus ihmisten hyvinvointiin ja kuntien elinvoimaan. MRL-uudistukseen liittyen on huomioitava, että joillakin kunnilla on vaikeuksia järjestää uudistuvaan maankäyttö- ja rakennuslakiin liittyvät tehtävät.
- Kuntatalousohjelman painelaskelma on vain yksi tapa tarkastella kuntatalouden kehitystä, ja jaoston tulisi huomioida työssään myös muut tavat kuin pelkistetty toiminnan ja investointien rahavirran tarkastelu.
- Mahdollisella maakuntaveron käyttöönotolla on vaikutusta myös kuntien talouteen.

Keskustelun lopuksi puheenjohtaja teki yhteenvedon käydystä keskustelusta.

Jaoston työskentelyn tulisi perustua mahdollisimman paljon tutkimukseen, mitä

varten jaoston jäsenten toivotaan toimittavan sihteeristölle materiaalia. Kuntarakennetta koskevat kysymykset kuuluvat kuntien roolia, itsehallintoa, rakenteita ja toimintatapoja käsittelevä jaoston agendaan, mutta jaostojen välinen yhteistyö ja yhteistarkastelut erilaista teemoista ovat mahdollisia. Pääryhmä kokoontuu ensimmäisen kerran 28.1.2021 eikä siten ole vielä esittänyt jaostojen työskentelyyn liittyviä linjauksia. Kuntalaisten hyvinvointi on tärkeää huomioida, mutta samalla on muistettava, että kunnilla on merkittäviä tehtäviä, joista niiden on selvittävä. Taloudellisen tarkastelun ohella tehdään myös juridista tarkastelua.

3. Työn lähtökohdat: Kuntatalouden tila ja ongelmat

Valtiovarainministeriön asiantuntijat alustivat kuntatalouden tilasta, ongelmista ja tasapainosta sekä sote-uudistuksen vaikutuksista kuntien talouteen, minkä jälkeen käytiin keskustelua valmistelun lähtökohdista.

Nostoja jaoston käymästä keskustelusta:

- Sote-kiinteistöt voivat olla kunnille negatiivinen riski, mutta kiinteistöissä vallitsee myös positiivisen riskin mahdollisuus, mikäli kunnat saavat myytyä kiinteistöjä tai ne saadaan kaavoitettua uuteen tuottavaan käyttöön.
- On tärkeää kysyä, mitä kuntalaiset itse kunnalta haluavat. Mitä palveluita kuntalaiset haluavat, että kunta tarjoaa? Pelkästään taloudelliset tunnusluvut antavat aina puutteellisen kuvan toiminnasta, minkä vuoksi palveluiden tehokkuus ja vaikuttavuus tuotava esiin.
- Tilastokeskuksen neljännesvuositilaston mukaan kuntien menokehitys vuoden 2020 lopulla on ollut maltillista ja vuosi 2020 näyttäytyy kuntataloushistoriassa poikkeuksellisen hyvänä johtuen valtion mittavista tukitoimenpiteistä.

4. Miten talouden ja toiminnan ongelmat näkyvät konkreettisesti kunnassa?

Vihdin kunnanjohtaja Erkki Eerola alusti esityksessään *Kunnallinen itsehallinto taloudellisen liikkumavaran näkökulmasta*, miten talouden ja toiminnan ongelmat näkyvät konkreettisesti kunnissa.

Nostoja jaoston käymästä keskustelusta:

- Esitys toi hyvin esille, missä asioissa kunnan taloudessa on mahdollisuuksia tehdä muutoksia ja missä ei.
- Pohjoismaiseen kontekstiin peilautuva tarkastelu voisi tuoda uusia ajatuksia ryhmän työhön.

5. Muut mahdolliset asiat

Kokouksessa ei noussut esille muita asioita.

6. Kokouksen päättäminen ja seuraava kokous

Jaoston seuraava kokous pidetään tiistaina 9.2.2021 klo 14–16.
Puheenjohtaja päätti kokouksen ajassa 15.35.

Jakelu

Jaoston jäsenet